

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

2. Співробітництво з МОМ. Державна міграційна служба України. URL : <https://dmsu.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-spivrobitnicztvo/spivrobitnicztvo-z-mom.html>

3. Стахова Н. В., Іващук І. О., Живко М. А. Міжнародні міграційні процеси : навч. посіб. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 204 с.

4. Костенніков Д. М. Розробка механізмів заохочення іммігрантів до офіційного працевлаштування в Україні. 2023. No. 1. С. 22-39. URL : <https://doi.org/10.26565/1684-8489-2023-1-02>

***Ключові слова:** міграційні процеси, МОМ, мігранти, ООН, МОП, міграційні потоки, міжнародне співробітництво.*

***Науковий керівник:** доктор філософії в галузі міжнародного права, асистент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Гребенюк Дмитро Олегович.*

Бєлова Лідія Максимівна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРАВО НА ПРИТУЛОК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ КРИЗ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Право на притулок є одним із ключових прав людини, закріплених у міжнародних актах, таких як Загальна декларація прав людини 1948 року (ст. 14) та Конвенція про статус біженців 1951 року. Це право передбачає можливість для осіб, які стикаються з переслідуваннями або загрозою для життя, отримати захист у безпечній країні. Однак сучасні міграційні кризи, спричинені війнами, економічною нестабільністю, змінами клімату та іншими факторами, ставлять міжнародну систему надання притулку перед серйозними викликами. Мільйони

людей змушені шукати захисту за межами своїх країн, створюючи нові проблеми для держав-реципієнтів, які намагаються балансувати між міжнародними зобов'язаннями та внутрішніми ресурсами.

Норвегія є прикладом країни, що дотримується своїх міжнародних зобов'язань у сфері надання притулку, хоча й змушена адаптувати свою політику до реалій сучасної міграційної кризи. У рамках співпраці з міжнародними організаціями, такими як УВКБ ООН, Норвегія намагається дотримуватися принципів гуманітарного права, зокрема щодо захисту вразливих груп. Проте після міграційної кризи 2015 року країна, як і багато інших європейських держав, посилила контроль за міграційними потоками, запровадивши обмеження щодо прийому мігрантів з «безпечних» країн.

Конвенція про статус біженців 1951 року та Протокол 1967 року є основою міжнародного права у сфері захисту біженців. Конвенція визначає, хто може вважатися біженцем, і закріплює права, які мають отримати такі особи в країнах, що надали їм притулок. Протокол 1967 року розширив дію Конвенції на біженців у будь-якій точці світу, незалежно від дати або географічного розташування конфлікту [1].

Принцип невислання (non-refoulement), закріплений у ст. 33 Конвенції, забороняє примусове повернення біженців до країн, де їхньому життю чи свободі загрожує небезпека через расу, релігію, національність, політичні погляди або приналежність до певної соціальної групи. Цей принцип став одним із центральних у міжнародному праві щодо захисту прав біженців, оскільки гарантує безпеку осіб, які шукають притулку, та запобігає можливим переслідуванням. У багатьох країнах цей принцип також визнається нормою міжнародного звичаєвого права, що зобов'язує дотримуватися його навіть тих держав, які не підписали Конвенцію [2].

Міграційна криза 2015 року в Європі виявила низку серйозних проблем у системах надання притулку. Однією з головних є нерівномірний розподіл мігрантів між країнами ЄС. За Дублінським регламентом відповідальність за розгляд заяви на притулок несе країна першого в'їзду, що створює надмірний

тиск на прикордонні країни, такі як Греція та Італія. Це призводить до перевантаження національних систем та нерівномірного розподілу обов'язків у межах ЄС. Інші країни, як-от Норвегія, також зазнають тиску через масовий наплив мігрантів, що змушує уряди посилювати політику надання притулку [3].

Політичні розбіжності між країнами-членами ЄС щодо розподілу мігрантів ускладнюють спроби реформувати міграційну політику. Деякі країни східної Європи, зокрема Польща та Угорщина, відмовляються приймати велику кількість мігрантів, тоді як держави західної Європи, такі як Німеччина, закликають до більш рівномірного розподілу відповідальності. Це політичне протистояння гальмує реформи та робить систему надання притулку менш ефективною [4].

Ще однією серйозною проблемою є зростання ксенофобії та популізму, що проявляється у багатьох європейських країнах. Ці фактори сприяють поширенню антимігрантських настроїв, що в свою чергу ускладнює впровадження гуманітарних політик. Це негативно впливає на здатність держав виконувати свої міжнародні зобов'язання щодо захисту біженців.

Норвегія, яка не є членом ЄС, однак бере активну участь у міжнародній системі захисту біженців, застосовує правові механізми, засновані на Конвенції 1951 року. Країна підтримує принцип невислання, що гарантує біженцям захист від переслідувань у країнах походження. Політика Норвегії заснована на міжнародних гуманітарних зобов'язаннях, але після кризи 2015 року уряд ввів ряд обмежувальних заходів, включаючи жорсткіші критерії для надання притулку шукачам з «безпечних» країн [5].

Активна співпраця Норвегії з міжнародними організаціями, такими як УВКБ ООН і Міжнародна організація з міграції (ІОМ), допомагає країні брати участь у європейських і глобальних ініціативах з переселення вразливих груп. Зокрема, Норвегія активно приймає дітей-біженців та осіб з особливими потребами, сприяючи їх інтеграції в норвезьке суспільство [6].

Для ефективного вирішення проблем міграційної кризи необхідно оновити міжнародну систему надання притулку. Одним із ключових кроків є гармонізація стандартів надання притулку між країнами, що допоможе зменшити нерівномірне

навантаження на національні системи. Норвегія демонструє приклад того, як можна адаптувати процедури надання притулку, забезпечуючи швидке та прозоре розглядання заяв для вразливих груп, таких як діти та жінки.

Ще одним важливим напрямком є розширення гуманітарних програм та підвищення міжнародної фінансової підтримки для країн, що приймають велику кількість біженців. Норвегія активно впроваджує інноваційні підходи до інтеграції біженців, такі як програми навчання, адаптації до місцевого ринку праці та розширення соціальних послуг). Ці нововведення сприяють кращій інтеграції мігрантів і забезпечують їхню соціальну та економічну адаптацію.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конвенція про статус біженців 1951 року та Протокол 1967 року. UNHCR. URL : <https://www.unhcr.org/refugee-convention>
2. Принцип невислання в міжнародному праві. URL : <https://www.refworld.org/non-refoulement>
3. Council on Foreign Relations. Europe's Migration Crisis. CFR. URL : <https://www.cfr.org/migration-crisis-europe>
4. European Union Agency for Asylum. Дублінський регламент і нерівномірний розподіл мігрантів. URL : <https://www.euaa.europa.eu/dublin-regulation>
5. Life in Norway. Norway's Asylum Policy. URL : <https://www.lifeinnorway.net/asylum-policy>
6. UNICEF. Norway's Cooperation with UNHCR and IOM. URL : <https://www.unicef.org/norway-cooperation>

Ключові слова: *право на притулок, міжнародне право, Конвенція про статус біженців, принцип невислання, міграційна криза, Норвегія, переселення вразливих груп, міжнародна система надання притулку, гуманітарні програми, інтеграція біженців, реформи системи надання притулку, УВКБ ООН (Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців).*

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Дронов Владислав Юрійович.

Бойко Альона Сергіївна

здобувачка 1-го курсу магістратури

факультету цивільної та господарської юстиції

Національного університету «Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ БІЖЕНЦІВ ТА МІГРАНТІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Дослідження теми міжнародно-правового захисту біженців та мігрантів є надзвичайно актуальною, особливо в умовах сучасних глобальних викликів, спричинених військовими протистояннями у різних регіонах світу. Конфлікти, які виникають у різних регіонах, таких як Сирія, Україна, Афганістан, призводять до масових переселень людей, що змушені шукати притулку в інших країнах [1]. В умовах війни права цих людей часто порушуються, що вимагає чіткого регулювання на міжнародному рівні.

Міжнародно-правовий захист біженців базується на ключових правових інструментах. Основою цього захисту є такі важливі документи, як Конвенція про статус біженців 1951 року та Протокол 1967 року, що закріплюють основні права біженців і визначають їхній правовий статус на міжнародному рівні. Важливість цих документів важко переоцінити, оскільки вони регулюють надання захисту особам, які тікають від переслідувань і збройних конфліктів, зобов'язуючи держави надавати їм притулок та доступ до базових прав і послуг [2, с. 1].

Проте в умовах сучасних збройних конфліктів ці інструменти потребують адаптації до нових викликів, таких як масові переміщення населення та нові форми воєнних дій, зокрема гібридні війни. Біженці часто стають жертвами воєнних злочинів, включаючи напади на цивільне населення та насильницькі

Шевель Юлія Олегівна	
МІЖНАРОДНЕ ТА НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ У ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	166
Boiko Veronika	
THE ROLE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT (ICC) IN THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS.....	170
СЕКЦІЯ № 4. МІЖНАРОДНЕ ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО.....	176
Загребнюк Дар'я Михайлівна	
МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ЗМІНА КЛІМАТУ.....	176
Степаненко Руслана Андріївна	
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ КЛІМАТИЧНИХ ЗМІН ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ.....	180
СЕКЦІЯ № 5. МІГРАЦІЙНЕ ПРАВО.....	185
Андрущенко Анна Олександрівна	
ПРОБЛЕМА НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ ТА БОРОТЬБА З НЕЮ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ.....	185
Басюк Вікторія Вікторівна	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У РЕГУЛЮВАННІ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ....	189
Белова Лідія Максимівна	
ПРАВО НА ПРИТУЛОК У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ МІГРАЦІЙНИХ КРИЗ: МІЖНАРОДНО- ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	192
Бойко Альона Сергіївна	
ЩОДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ БІЖЕНЦІВ ТА МІГРАНТІВ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ.....	196
Димура Катерина Володимирівна	
МІГРАЦІЙНА КРИЗА В ЄС: ПОШУК БАЛАНСУ МІЖ БЕЗПЕКОЮ ТА ПРАВАМИ ЛЮДИНИ.....	201
Костенко Іван Віталійович	
РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У БОРОТЬБІ З НЕЗАКОННОЮ МІГРАЦІЄЮ.....	205
Кругієва Катерина Анатоліївна	
ЕВОЛЮЦІЯ МІГРАЦІЙНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ.....	209
Ліфєрова Владислава Владиславівна	
ОСОБИСТИЙ ЗАКОН УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	212
Пугач Марина Віталіївна	